

Bezdětnost

7. 3. 2019

Bezdětnost

- Dočasná životní etapa
- Trvalý stav
- Bezdětnost dobrovolná a nedobrovolná

Odkládání rodičovství jako výrazný rys demografického chování v západních společnostech

- Růst věku matek při narození prvního dítěte
- Změny v časování dětí dalších pořadí
- Pokles plodnosti
- Nárůst bezdětnosti

Čeká republika

- 70. – 80. léta plodnost kolem 1, 9.
- Plodnost koncentrovaná do mladého věku (20 – 24 let)
- V roce 1992 byl průměrný věk matek při narození prvního dítěte 22,5 roku, v současné době dosáhl již 28,2 roku (2016)

Jak si vedou Češky v porodnosti

Průměrný věk při prvním porodu v roce 2015

Češky rodinu zakládají nejčastěji v 28 letech

Průměrný počet dětí na jednu ženu

Na jednu ženu v Česku připadá průměrně stejný počet dětí jako v Kanadě, Polsku nebo Nizozemsku

Procentuální počet žen, které na konci svých plodných let neměly ani jedno dítě

V Česku je počet takových žen nejnižší mezi vyspělými státy

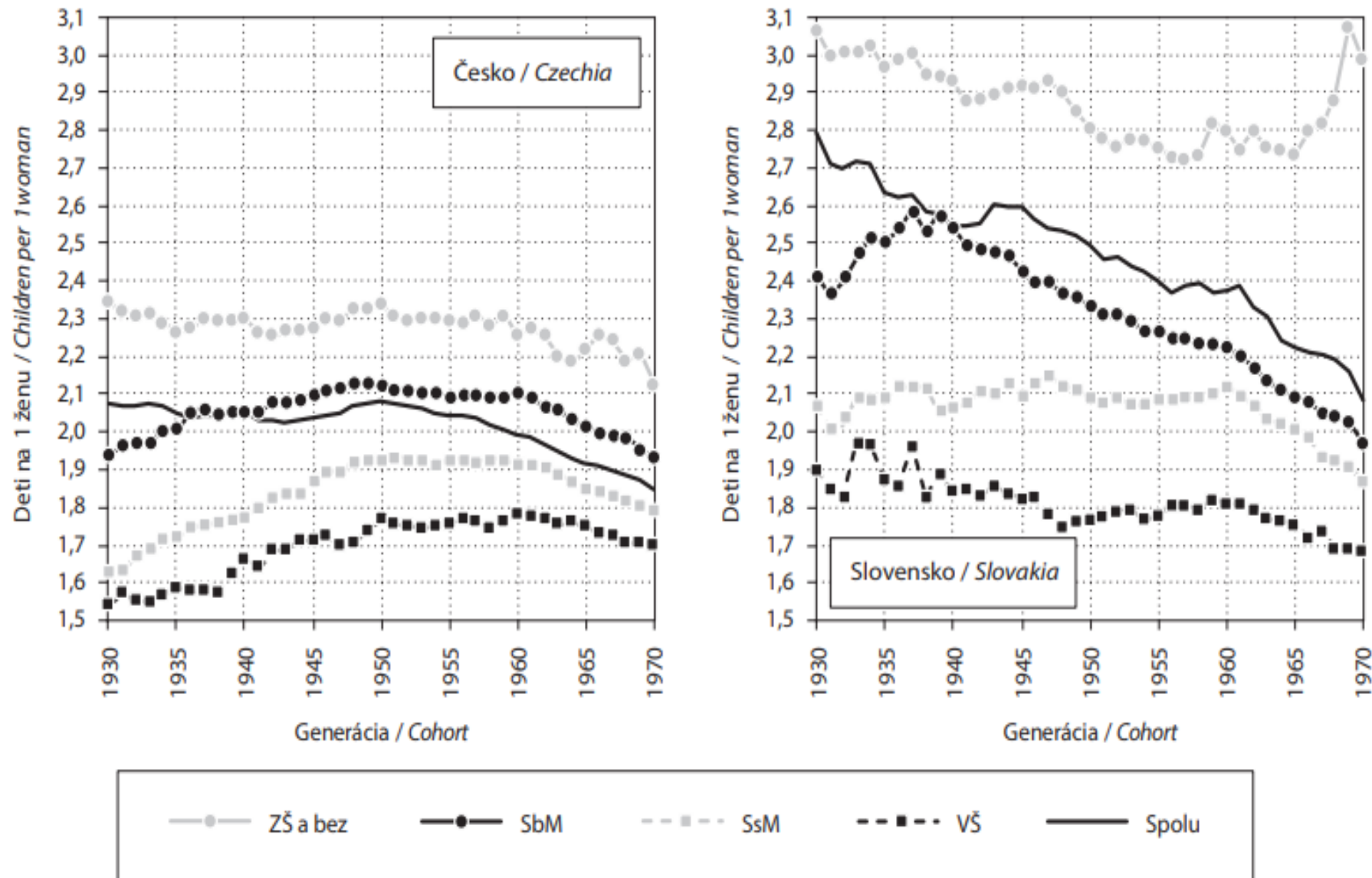

Countries With The Highest Mother's Mean Age At First Birth

Rank	Country	Average Age Of Attaining First-Time Motherhood
1	Greece	31.20
2	Australia	30.50
3	South Korea, Japan, Italy	30.30
4	Switzerland, Luxembourg	30.20
5	Singapore, Spain, Ireland, Hong Kong	29.80
6	Netherlands	29.40
7	Germany, Portugal	29.20
8	Denmark	29.10
9	Sweden	28.90
10	Slovenia	28.80

Graf 2 a 3: Konečná plodnosť žien Česka a Slovenska podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania, kohorty 1930–1970

Completed cohort fertility of women in Czechia and Slovakia by education, cohorts 1930–1970

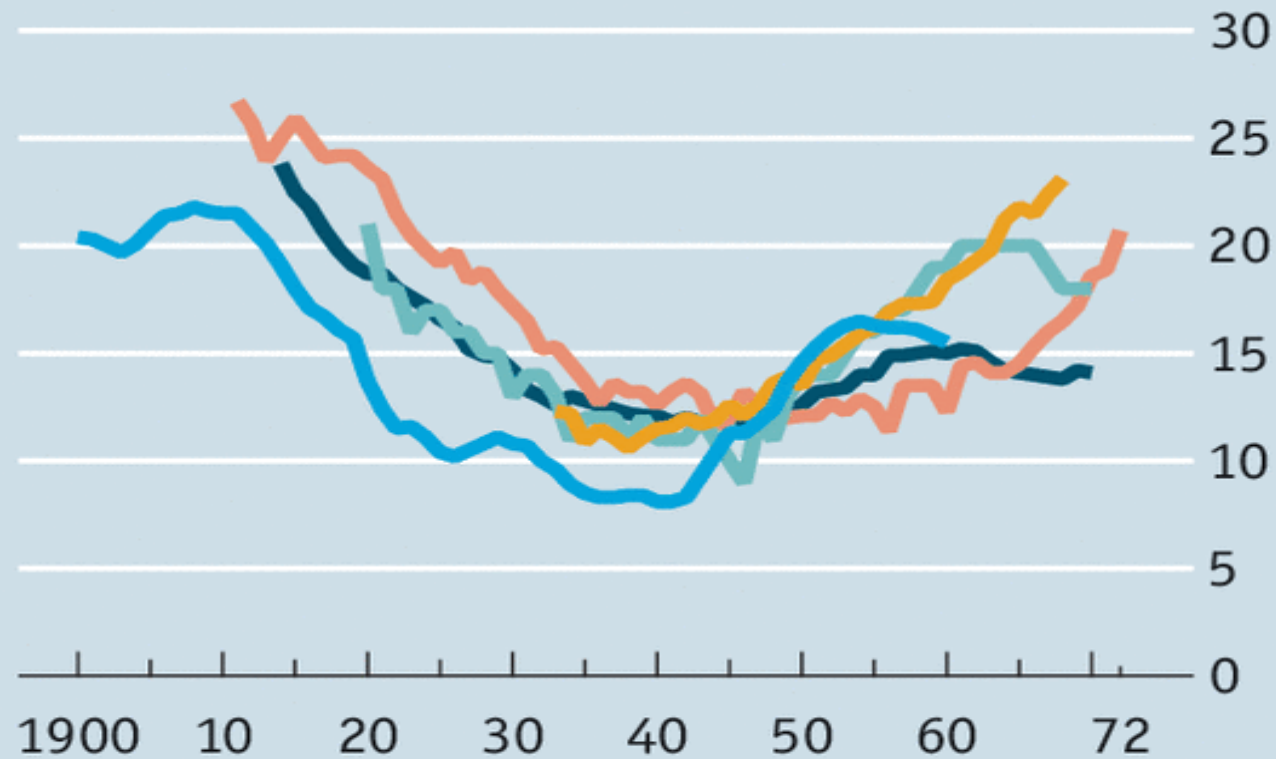

Not so hot on tots

2

Childless women, as % of total, by year of birth

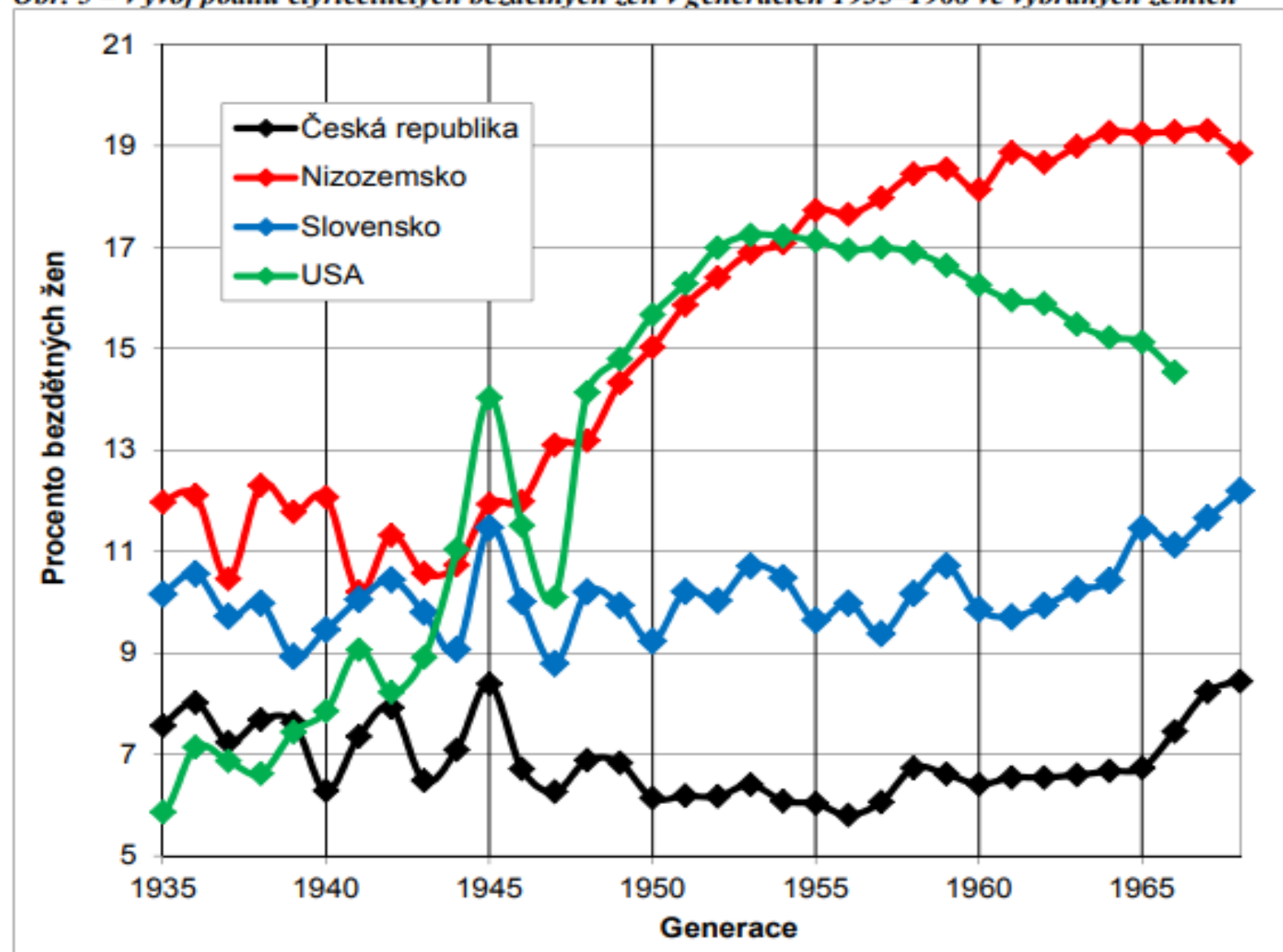
Germany Spain England and Wales
United States Sweden

Sources: Tomas Sobotka; Tomas Frejka

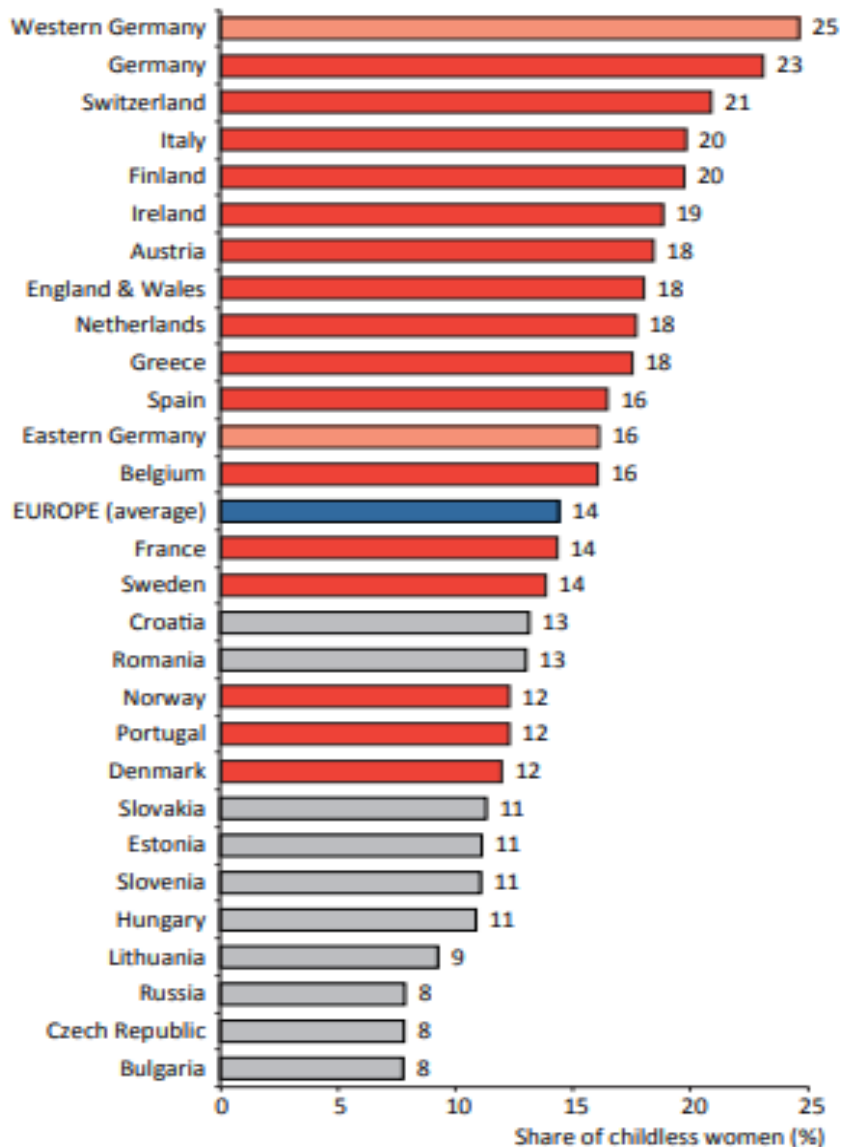

Obr. 5 – Vývoj podílu čtyřicetiletých bezdětných žen v generacích 1935–1968 ve vybraných zemích

Zdroj: The Human Fertility Database, vlastní výpočty

Figure 2. Childlessness levels among women born in 1968 in the different European countries

Pouze 8 % českých žen narozených v roce 1968 zůstalo bezdětných (evropský průměr je 14 %, kolem 25 % Jihoevropanek je bezdětných. V severní Evropě je to 15 % žen a v západní 18 %.

Příčiny

- hormonální antikoncepce
- rozšiřující se vš vzdělání u žen
- větší zaměstnanost žen
- obtížná ekonomická situace mladých lidí, problematická dostupnost bydlení, nestabilita zaměstnání, nezaměstnanost (zvyšování věku odchodu z rodičovské domácnosti).
- změny hodnot spojené s rodinným životem – vyšší rozvodovost, nárůst alternativních forem soužití, vyšší tolerance dobrovolné bezdětnosti
- obtíže žen najít partnera
- nízká míra genderové rovnosti v soukromé sféře (Peter McDonald)
- mění se společenské normy a představa ideálního věku pro založení rodiny – „Žena by měla mít první dítě do 25 let“ (v roce 2004 souhlasí 50 % lidí, v roce 2016 27 %).

Co ovlivňuje naši možnost naplnit reprodukční plány?

- Dle výzkumů především partnerský status a věk (rizikem je nesezdané soužití a věk 30 plus, 35 plus)

Výzkum Štastné, Bohaté, Kocourkové (2017)

Proč respondentky nemají dítě, jak plánovaly?

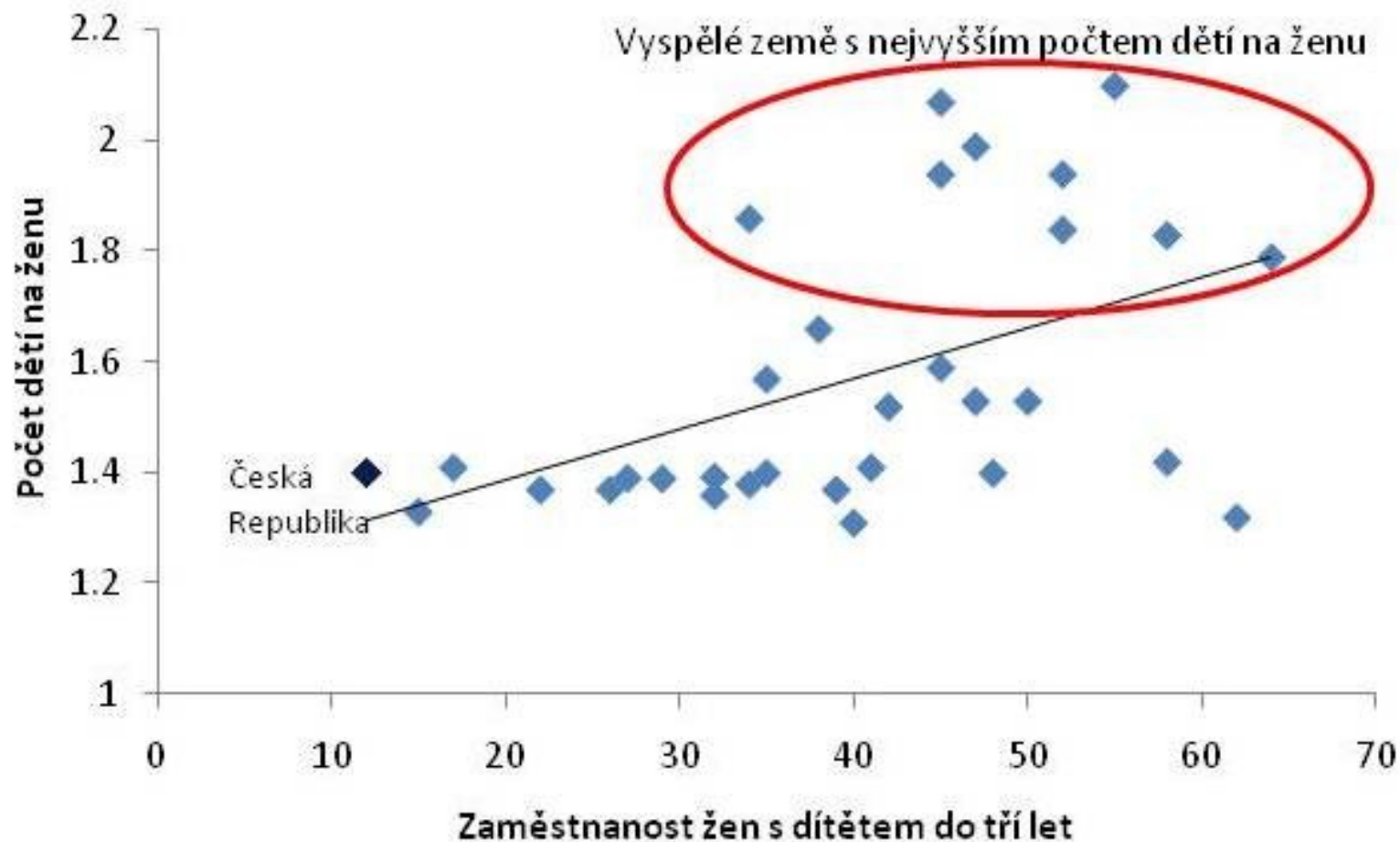
1: Ty, které dítě měly později, než plánovaly

- absence vhodného partnera (32 % případů), delší čas potřebný k otěhotnění, než původně předpokládaly (30 %) a zdravotní stav, ať již žen samých, nebo jejich partnerů (25 % případů). Vliv partnerské situace se projevuje nemalou měrou ještě v podobě rozpadu partnerství (hlavní důvod v 15 % případů) a nesouhlasu partnera s časováním narození dítěte (10 %). Další skupinou důvodů jsou bytové (16 %) a finanční (14 %) problémy, méně než 10 % žen pak uvádělo nemožnost skloubit rodičovství se studiem či prací a taktéž obavy spojené s jejich pozicí na pracovním trhu.

2: Ty, které dítě dosud neměly

- Naopak u dosud bezdětných žen jsou primární důvody spojené s partnerským stavem, především absence vhodného partnera (41 %) a rozchod s partnerem, se kterým původně plánovaly potomka (22 %). U více než pětiny pak sehrává hlavní roli nedostatek peněz, častěji je zde zmiňována také nemožnost skloubit mateřství se studiem (15 %) a profesními aktivitami (13 %) a obavy z nezaměstnanosti, ztráty zaměstnání nebo zhoršení pracovní pozice (10 %). Zatímco některý ze zdravotních důvodů je zde oproti ženám, které se již staly matkami, uváděn méně často (30 % oproti 48 % u matek), dominují zde vedle partnerských (56 % oproti 38 % u matek) také důvody spojené s profesní drahou a ekonomickou situací (50 % oproti 30 % u matek).

Zaměstnanost a plodnost žen? (OECD)

Četba na příště

- Reprodukční plány mladých mužů
- Rozhovor o mateřství